

Výstupy z konzultace Strukturovaného dialogu mládeže na téma začleňování mladých lidí a zaměstnanost

Podněty pro národní úroveň

Vypracovala Národní pracovní skupina k implementaci strukturovaného dialogu EU s mládeží

Dle Usnesení Rady EU o Obnoveném rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010 - 2018) ze dne 27. listopadu 2009 (2009/C 31101) uspořádala Národní pracovní skupina k implementaci Strukturovaného dialogu s mládeží první konzultace na téma začleňování mladých lidí a zaměstnatelnost při práci s mládeží.

Na základě přijetí projektu České rady dětí a mládeže *Kecejme do toho – Strukturovaný dialog mládeže ČR* (www.kecejmedotoho.cz) za oficiální nástroj implementace strukturovaného dialogu s mládeží v ČR budou probírána a konzultována další témata dle zásad participace mládeže a účasti mladých lidí v systému zastupitelské demokracie. Tato zpráva předává první výstupy strukturovaného dialogu s mládeží příslušným orgánům a institucím na národní úrovni. Zprávy pro evropské orgány a instituce byly předány ve stanovených termínech.

Závažná sdělení konzultace, která by měla být dále zohledňována v činnosti politického a společenského systému České republiky:

- Přístup mladých lidí na pracovní trh vyžaduje jisté praktické dovednosti, které jsou zaměstnavateli žádány – musí být proto podporovány možnosti, jak mladí lidé mohou takovéto praktické dovednosti a zkušenosti získat, ať již v rámci školní docházky nebo volnočasových aktivit. Proto by nadále mělo být podporováno praktické získávání dovedností, především spoluprací státních institucí včetně školských zařízení, nestátních neziskových organizací pracujících s dětmi a mládeží a soukromým sektorem.
- Navrhováno bylo např. rozšíření nabídky všech typů škol (včetně gymnázií) o fakultativní stáže a praxe ve státní správě a soukromých podnicích, tak aby mladí získali lepší představu o chodu a fungování takovýchto zařízení. Zároveň by mělo být dbáno na vytvoření systému, který by pomáhal řešit zejména v případě terciárního vzdělávání sociální potíže, které zapojením do neplacených stáží mohou vznikat. Některá školská zařízení mají tuto problematiku dobře ošetřenou, jiná nikoliv. Opomíjena by neměla být ale také možnost získat stáž a případnou sociální podporu pro mladé lidi, kteří již nejsou vedeni pod žádným školských zařízení a na pracovní trh se začnou dostávat až s ukončeným vzděláním.
- Se vzděláváním souvisí bezesporu i cílená oborová příprava, proto by nemělo být zapomínáno na podporu mladých členů různých organizací, které se zabývají konkrétní problematikou – sekce mládeže sdružení matematiků, biologů, techniků apod.
- Mladí lidé shledávají přístup státních institucí zprostředkávajících začleňování mladých lidí na trh práce (především Úřady práce) nedostatečným - postrádají kromě řádné informovanosti o možnostech a nabídce i motivační faktor a asistenci. Procedury úřadů práce vůči mladým lidem jsou velmi demotivující. Jen naprosté minimum úřadů práce nabízí speciální programy pro mladé. Poradci úřadů práce nenabízejí dostatečné služby mladým

lidem, jako specifické skupině obyvatel – především prvozaměstnancům. Kategorie Absolvent je velmi omezená a neřeší komplexně potřeby všech mladých lidí.

- Úřady práce by měly nabízet jako standardní službu poradenství mladým lidem v uplatnění na pracovním trhu. Měly by napomáhat zorientovat se mladým lidem v nabídce a motivovat je zapojovat se do pracovního procesu v různých formách včetně podnikání a živnostech.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí by mělo vypracovat a implementovat jednotnou strategii přístupu úřadů práce k mladé generaci, která by zohledňovala specifické potřeby, včetně motivačního faktoru a sociálního postavení mladého jedince ve společnosti.
- Velké znepokojení panuje v mladé generaci ohledně brigád a stáží a možnostech příjvídělků při studiu, zejména při terciárním vzdělávání. Mladí lidé potvrzují výzkumy a informace ze zpráv EU, že pracující studenti jsou často využíváni k náročnějším, rizikovým a nedostatečně ohodnoceným pracovním úkonům. Dlouhodobější smluvní (brigádní) úvazky by se měly řídit základními obecně přijatými principy, které je nutné vypracovat a následně je také kontrolovat.
- Stejně tak panuje znepokojení nad webovými portály, nabízejícími různé práce a brigády. Často jsou inzerovány nabídky, jejichž obsah neodpovídá reálné činnosti nebo ohodnocení. Provozovatelé podobných služeb by měli kontrolovat inzerované nabídky a to formou filtrace podbízivých a klamných nabídek.
- Více by mělo být akcentováno téma podnikání mladých lidí a jejich podpora v případě takového rozhodnutí. Výzvami, kterým většina mladých lidí v případě zájmu o podnikání čelí, jsou především nedostatek počátečního kapitálu a jen omezené možnosti poradenství a tutorství, především v menších městech, kde ale oproti centrům existuje mnohem větší potenciál prosadit se s menším podnikatelským záměrem fungujícím např. na principu řádné živnosti.
- Zazněly návrhy na zřízení speciálních fondů na podporu podnikání mladých lidí. V praxi se může např. jednat o další akci v rámci evropského dotačního programu Mládež v akci, kdy by jedna z akcí byla zaměřena na podporu začínajícího mladého podnikatele nebo živnostníka. Z případných zisků by určité procento mohlo být vráceno zpět do fondu a z takto získaných prostředků by mohli být podporováni další začínající podnikatelé. Na podobném principu by mohl být zřízen ale např. i samostatný státní fond na podporu mladých a začínajících podnikatelů. O podobnou iniciativu se nyní pokouší na základě konzultací Evropská komise, které ve svém novém sdělení „Mládež v pohybu“ podobný fond navrhuje zřídit.
- Mladí a začínající podnikatelé mohou být také zvýhodněni např. časově omezeným, jedno či dvouletým odpuštěním platby veškerých státních odvodů včetně daní z podnikatelské či živnostenské činnosti. Pokud se jejich záměr a snahy ukáží v čase jako úspěšné, přínos pro společnost a pro stát v dlouhodobějším horizontu převyšují krátkodobé úlevy.
- Mladí lidé také vyjádřili své znepokojení nad „politikou appeasementu“ u pracovních přestupků ze strany zaměstnavatelů a řadě majetkových kauz, které silně znevýhodňují

pracující osoby nižšího postavení. Nepříjemné a medializované případy nesmí být „zametány pod koberec“, ale být řádně řešeny, dle platných zákonů a to i na úkor stěžovatele, který se veřejným a mediálním tlakem snaží často dosáhnout benefitů, které mu jinak nenáleží.

- Pro zlepšování pracovních podmínek a vyvažování osobního a pracovního života navrhli účastníci konzultace např. daňová zvýhodnění zaměstnavatelů, kteří mají programy „přátelské k zaměstnancům a jejich rodinám“. Sociální zodpovědnost firem musí být podporována uvnitř podniků, nejen „mediálně úspěšnými“ fondy na podporu všeho možného, které firmy zřizují. Konzultovaná mládež toto téma vidí jako téma národní, nikoliv evropské.
- Ve fázi přípravy na přechod na pracovní trh a začleňování mladých lidí byla zdůrazněna role vzdělávání, a to včetně celoživotního a neformálního. S tím souvisí i jeho efektivní uznávání ve všech podobách. Mladí se vyslovují spíše pro jeden nástroj, než-li roztříštěnou paletu různých „pasů“ – Europas, Pas mládeže, klasické CV, certifikáty za kurzy, které nemají širší hodnotu apod. Sladění a návrhy na řešení by měly vzejít z celostátního projektu Klíče pro život při Národním institutu dětí a mládeže.
- Jako problematická byla hodnocena tenze mezi nutností přístupu ke vzdělání co nejvíce mladým lidem a udržování vysoké kvality vzdělávání. Navržen byl např. systém, kdy by školy byly oficiálně otevřené a veřejně vyhodnocovány ve svých kvalitách, tak aby si mladí lidé mohli lépe vybírat dle svého zájmu a zaměření, vhodné školské zařízení. Snahu o lepší hodnocení škol na evropské a celosvětové úrovni nacházíme i ve sdělení Komise „Mládež v pohybu“.
- Velký důraz byl kladen na zkvalitnění informovanosti o možnostech uplatnění na pracovním trhu a možnostech podnikání, a to především skrze školská zařízení.
- Obecně by také mladí lidé přivítali přijetí řádné novely antidiskriminačního zákona, který by zohledňoval jak obecné principy, tak specifika mladé generace a poskytoval možnosti, jak případné prohřešky řešit a trestat.
- Motivovat více mladé lidi, podobně jako celou populaci, by se také dle názorů konzultovaných mladých dařilo díky větší podmíněnosti státní a sociální podpory výkonem např. veřejně prospěšné práce, kterou nemusí být jen komunitní manuální práce, ale např. i dobrovolnictví v neziskových organizacích, nemocnicích, domovech seniorů apod., které zároveň napomáhá získávat i praktické dovednosti a zkušenosti, tolik žádané při přechodu na pracovní trh. V případě většího zohlednění dobrovolnictví by ale nemělo docházet k nahrazování placené práce právě dobrovolnictvím! Spíše v případech, kdy jsou lidé nezaměstnaní a pobírají nějaké státní dávky, měly by být zvýhodněni ti, kteří v době pracovní nečinnosti dobrovolničí v NNO před těmi, kteří jen pobírají sociální dávky a nepřinášejí společnosti další hodnoty. S tím souvisí i řádné legislativní zakotvení v diskutovaném zákonu o dobrovolnictví, který je shledáván jako nedostatečný ze všech konzultovaných skupiny sektoru mládeže.

- Ke zlepšení informovanosti o zaměstnání a zaměstnavatelnosti by měly být motivovány zejména školská zařízení, stejně jako aktéři neformálního vzdělávání mládeže. Mnohem více by měla být podporována témata jako finanční gramotnosti a podnikání.
- Na otázku, jak lépe předcházet nepříznivým situacím mezi mladými a zajištění sociální ochrany se konzultované strany shodly na větší propojenosti a neopomíjení preventivní práce s mládeží, především ve sdruženích dětí a mládeže, čemuž by měl stát věnovat patřičnou pozornost. Stejně tak se ale nesmí opomíjet podpora aktivit řešících již krizové situace.
- Pro lepší pracovní uplatnění v rámci celého života by měly být otevřeny možnosti pro všechny ročníky dodělat si např. maturitu apod. v případě, že tak nestihli za dob svého mládí.
- Zapomínat by se nemělo ani na nediskriminační přístupy a vzdělávání a výchovu v této oblasti. Mladý člověk by měl být schopný rozlišit, co to je diskriminace, nepřímá diskriminace. V přístupu ke kvalitním pracovním místům, především manažerským pozicím apod. by neměla být věková hranice zneužívána ani jedním směrem.
- Zajištění účasti mladých lidí v sociálním dialogu je nahlíženo všemi aktéry sektoru mládeže včetně mladých samotných jako čistě individuální záležitost. Mladý člověk se musí rozhodnout sám a dobrovolně a v případě, že tak učiní, by mu mělo okolí umožňovat širší angažovanost.